

UN ROMÂN LA MADRID, ADRIAN MAC LIMAN

A ROMANIAN IN MADRID, ADRIAN MAC LIMAN

Nicolae IUGA

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Arad, Bd. Revoluției, nr. 94-96

Abstract

This is a short introduction about an important Romanian intellectual, who now lives in Madrid. Mr. Adrian Mac Liman is a prestigious writer who fluently speaks ten languages, also being an academician and very well acquainted with the Middle East issues. As a Middle East specialist, he provides consultancy for several NGOs and also for European governmental institutions.

Keywords: *Romanian writer, Spanish writer, polyglot, the Middle East.*

Cuvinte cheie: *Scriitor roman, scriitor spaniol, poliglot, Orientul Mijlociu*

Despre jurnalistul, cercetătorul și scriitorul Adrian Mac Liman se știe, deocamdată, foarte puține lucruri în România.

Adrian Mac Liman s-a născut la București, la 12 august 1944. A urmat cursurile gimnaziale și a trăit aici până la vârsta de 14 ani. Este fiul scriitorului român Horia Liman, din generația ilustră a lui Eugen Ionescu, Emil Cioran, Mircea Eliade, Constantin Noica. Horia Liman a fost, prin anii '30, directorul revistei „Discobolul”, revistă în care a debutat Eugen Ionescu cu poezie, înainte de a fi început să scrie dramaturgie. În 1958, Horia Liman a fost trimis atașat de presă în Elveția, dar la scurtă vreme relațiile sale cu autoritățile de la București s-au înrăutățit. Textele pe care le trimitea pentru ziarele din țară erau cenzurate și modificate în sensul propagandei vremii, fără să i se ceară consimțământul. Horia Liman, care se vede că era un idealist, mai întâi a protestat, apoi la scurtă vreme a renunțat la statutul său și a ales să trăiască în exil.

Așa stând lucrurile, Adrian Mac Liman a rămas cu familia în Elveția. A urmat, între 1960-1964, Facultatea de Litere în Cehoslovacia, la Praga, unde a învățat engleza și ceha. A lucrat în Elveția, în calitate de corespondent de presă, timp de peste zece ani. A fost și o perioadă consacrată studiului limbilor străine. Având un talent ieșit din comun pentru învățarea limbilor străine, Adrian Mac Liman a ajuns să vorbească curent zece limbi: româna și spaniola, pe care le consideră, pe amândouă, limbi materne, apoi engleza, franceza, portugheza, italiana, rusa, ceha, evrita și araba. Când l-am întâlnit ultima dată, în primăvara anului trecut la București, lucra la un studiu privind politica externă a Turciei, ocazie cu care s-a apucat să învețe și limba turcă.

Pe la începutul anilor '70 s-a stabilit în Spania, la Madrid, dar a plecat din nou, periodic, să lucreze în calitate de corespondent de presă în Iran, Turcia, Venezuela, Mexic, Egipt, Israel, Liban, Iordania. În timp, a avut ocazia să ia interviuri unor oameni celebri, de la Yasser Arafat la... Ossama Bin Laden! Având în vedere calitățile sale de poliglot și uriașa experiență acumulată, a ajuns în prezent să funcționeze în calitate de consultant, pentru diverse întreprinderi sau ONG-uri, pe probleme privind Orientul Mijlociu. Coordonează Programul „Mediterranean – lumea arabă” și este

membru al Grupului de Studii Mediteraneene care funcționează la Universitatea Sorbona. A fost conferențiar de Relații internaționale la mai mult de zece universități celebre din Europa și Orientul Apropiat. Este profesor fondator al CIDOB Barcelona, profesor la o Universitate privată din Madrid și președinte al CIEM Madrid.

După 1989, Adrian Mac Liman și-a reluat legăturile cu țara natală. Vine o dată sau de două ori pe an la București, dar vizitează și alte orașe din țară. Colaborează cu Uniunea Scriitorilor din România și cu o serie de ONG pe probleme de cultură și cercetare științifică. A avut o contribuție decisivă la înființarea unui Centru Regional de Studii Paris – București și mediatizează în Spania cărți apărute în România. Se miră cum poporul român a putut supraviețui, din punct de vedere spiritual, atât de bine prin cultură, încât a inițiat o cercetare în acest sens.

Când a revenit prima oară în România, după aproape o jumătate de secol de absență, Adrian Mac Liman a început, după cum o spunea el însuși, un proces treptat de recuperare mentală a întâmplărilor din copilărie, dar și a unei memorii culturale. A acordat un amplu interviu scriitorului român Gelu Vlașin, care de asemenea trăiește în Spania, interviu publicat în ziarul „România liberă” prin toamna anului 2005. Subsemnatul l-am cunoscut ca urmare a colaborării comune la o revistă bucureșteană și la Centrul Regional de Studii Paris – București. Am purtat cu domnia sa îndelungate și nebanuit de rodnice discuții, la Lisabona în primăvara anului 2006 și un an mai târziu la București. Aceste discuții au constituit, între altele, un imbold pentru o carte a subsemnatului, consacrată rădăcinilor esoterismului în filosofia Greciei antice, carte cuprinsă în programul de cercetare al CIEM Madrid (al cărui președinte este dl Adrian Mac Liman), tradusă ulterior în limba franceză. Imi spunea că este impresionat de felul cum sunt românii, cum i-a regăsit pe români, inteligenți, cosmopoliți și poligloți, după ce au trăit patru decenii într-o dictatură catastrofală în primul rând în plan cultural, că este uimitor cum anume au reușit românii să se salveze spiritual, să reziste prin cultură. Mărturisea că atunci când a plecat din România, în 1956, avea sentimentul copleșitor de tristețe că n-o să se mai întoarcă niciodată, că n-o să-și mai revadă niciodată frumoasele locuri ale copilăriei, că perioada trăită în România este un capitol încheiat din viața lui, dar iată că după această paranteză de o jumătate de secol, a revenit în România și a trăit miracolul întoarcerii în timp, al regăsirii de sine și al reluării legăturilor cu țara natală și cu oamenii ei.

Despre cărțile sale Adrian Mac Liman spunea, cu modestie, că sunt mai degrabă didactice decât beletristice, că atunci când le-a scris nu a avut în vedere aspectul beletristic, fapt care îmi amintește de ceea ce spunea în perioada interbelică un mare spaniol, Ortega y Gasset, despre cărțile sale, pe care le definea nu sub raport literar, ci ca „urgențe vitale”. Cărțile lui Adrian Mac Liman au izvorât, după cum o spune el însuși, din faptul că problematica Orientului Mijlociu este foarte puțin cunoscută în Europa, mai ales în Spania. Când s-a întors din Orientul Mijlociu, foarte mulți prieteni din Spania l-au întrebat ce se petrece de fapt acolo? Cine sunt palestinienii? Ce vor cu adevărat israelienii? Etc. Desigur, cărțile de ordin mediatic, centrate pe spectaculos, sunt mai interesante, pentru că sunt mai anecdotice și se bucură de o circulație mai largă și implicit de tiraje mai mari. Dar Mac Liman nu a căutat să scrie astfel de cărți. Ci el își numește cărțile sale ca fiind „didactice”, deoarece sunt științifice în sens istoriografic, deoarece în ele a încercat să explice complexitatea situațiilor conflictuale din această zonă fierbinte, mai ales să explice cum se motivează anumite reacții umane.

Despre Ossama bin Laden, pe care l-a cunoscut personal și căruia i-a luat un interviu, are opinie mai puțin obișnuită, spune că de fapt dușmanii lui sunt cei care l-au făcut celebru. Lui Adrian Mac Liman, bin Laden i-a făcut impresia unui om îmbătrânit prematur și cu idei infantile. Interviul luat lui bin Laden a fost publicat în revista spaniolă „La Vanguardia” în luna mai 1983. Ulterior, după 11 septembrie 2001, bin Laden și-a căpătat binecunoscuta notorietate negativă mondială, iar interviul luat mai-nainte de către Adrian Mac Liman a reintrat în atenția opiniei publice și a analiștilor, fiind reanalizat și resemnificat. Faptul dovedește că ziariștii buni au întotdeauna un anume simț al realității foarte dezvoltat, ceea ce le permite să intuiască anumite lucruri care devin

ulterior de o notorietate deosebită. Atentatele de la 11 septembrie 2001 sunt, în opinia lui Adrian Mac Liman, ceva de așteptat, ceva ce se putea prevedea. Anii pe care i-a trăit ca ziarist în Orientul Mijlociu, contactele cu lumea arabă moderată și cu cea radicală, toate îi spuneau că la un moment dat are să explodeze ceva, că o să se întâmple un atentat de anvergură neobișnuită, pentru că atitudinea Occidentului față de lumea arabă, față de anumite țări din lumea arabă, față de mișcările fundamentaliste și tradiționaliste din lumea arabă, ducea inevitabil către o explozie. Adrian Mac Liman mărturisește că a fost șocat de atentatele de la 11 septembrie 2001, dar că nu a fost mirat, pentru că se aștepta la așa-ceva, pentru că era previzibil că așa-ceva se va întâmpla. Anumite resentimente acumulate în timp în lumea arabă aveau deja o încărcătură explozivă. Se pare că aceste resentimente, precum și o imagine negativă față de lumea arabă în Occident, conveneau unor cercuri politice occidentale, pentru a crea un nou „dușman” în ochii opiniei publice, pentru a inventa un nou pericol după dispariția comunismului. Acest lucru a fost afirmat încă din 1993 în publicații americane foarte serioase, cum ar fi Washington Post, că Islamul ar putea fi dușmanul cel mai potrivit pentru mentalitatea americană postmodernă, inclusiv pentru faptul că Islamul ar putea fi reprezentat ca o mare pată verde pe ecranul televizoarelor, de la Gibraltar în Malaezia, deci un dușman ușor de identificat, după cum anterior exista enorma pată roșie care semnifica pe mapamond sistemul comunist. Astfel, Osama bin Laden nu este altceva decât un produs al politicii americane, care poate fi exploatat foarte bine, pentru a se crea un climat anti-arab în Occident. Bineînțeles, bin Laden și Al-Quaeda sunt dușmani ai Occidentului în mod real, dar argumentele anti-occidentale pe care le prezintă bin Laden și Al-Quaeda nu au nimic în comun cu propaganda anti-arabă de care beneficiază cetățenii Statelor Unite și, parțial, cei din Europa. În Europa, situația este mai variată în privința mentalităților, percepțiile sunt mai diversificate, inclusiv în ceea ce privește atentatele de la 11 septembrie sau pericolele care ar veni din direcția Islamului.

În cazul particular al Spaniei, atentatele islamiste din gara Atocha de la Madrid au și o altă explicație, suplimentară. În afară de faptul că Spania a susținut 100% campania SUA în Afganistan și Irak, aici mai există și un diferend istoric, poate mai greu de înțeles, dar de o vechime considerabilă și de o eficiență politică indubitabilă. De exemplu, manualele de istorie din Spania menționează, aproape la fiecare epocă istorică, câte un „război împotriva Islamului”. Iar în cultura și mentalitatea islamică, Spania este percepută nu o dată ca „pământ al Islamului”. O parte a teritoriului Spaniei de azi a fost, între secolele VIII-XV, califat arab și urmele civilizației arabe pe aceste locuri sunt evidente până azi. La fel, există urme și în mentalitatea arabă. Astăzi de exemplu, în biroul regelui Marocului de la Rabat există o hartă a „Marocului Mare”, în care frontierele Regatului Marocului de odinioară se întind până la Toledo, în Spania. Sau în Arabia Saudită, acolo în manualele de școală se spune că Andaluzia este un „pământ islamic”, care trebuie recucerit.

Potrivit mărturisirilor lui Adrian Mac Liman, una dintre următoarele sale cărți va fi despre România, carte pe care o așteptăm cu mare interes.

Concluzii

Iată că un intelectual român, născut și în parte format în România și în spiritul culturii române, apoi stabilit în (ceea ce noi numeam mai demult) străinătate, este în același timp un intelectual de o anvergură cu adevărat europeană. Vorbitor al tuturor limbilor europene, precum și al celor de bază din Orientul Mijlociu, profesor universitar și scriitor, autor de cărți în limba spaniolă dar care se citește în zeci de mii de exemplare și pe continentul latino-american, membru al Grupului de Studii Mediteraneene de la Sorbona dar și al centrului Regional de Studii Paris – București, Adrian Mac Liman este o personalitate care îl farmecă pe interlocutor imediat, prin vasta sa cultură, înțelepciune și viziune etică. Ar trebui ca noi, cei din țară, să știm să îl atragem în activitățile noastre științifice și literare, ca să fie o prezență semnificativă și în cultura română.

Bibliografie

1. www.repereromanesti.ro, data consultării: 15 ian. 2008
2. Vlașin, G., *Interviu cu Adrian Mac Liman*, în: „România liberă” nr. 4710/26.09.2005
3. Iuga, N., *Le Cercle et l'Arbre de la Vie. Essais sur les racines de l'esoterisme dans la philosophie antique*, Ed. Limes, Cluj, 2007
4. *Cronicas palestinas*, Ed. B, Barcelone, 1989
5. *Las tramas secretas de la guerra del Golfo*, Ed. B, Barcelone, 1990
6. *Palestina*, Ed. Paz y Solidaridad, Madrid, 1993
7. *De la nacion de refugiados al Estado-nacion*, Ed. Popular, Madrid, 1995
8. *Via dolorosa*, Ed. Flor del Viento, Barcelone, 1999
9. *Palestina: el volcan*, Ed. Popular, Madrid, 2001, (trad. Italien 2002)
10. *El chaos que viene*, Ed. Popular, Madrid, 2002 (trad. Roumain 2004)
11. *Turquia – un pais entre dos mundos*, Ed. Del Viento, Barcelone, 2004